

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLĂRĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . . . 100 Lei
Pe jumătate de an . . . 60 Lei

Apare odată în săptămână: Duminică.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Eminescu N-rul 18.
Telefon pentru oraș și județ: 268.

Cărturarii satelor.

Anii ce-i străbatem după cataclizmul mondial se caracterizează prin asalturile gigantice ale intereselor materiale, cari aduc în urma lor un cortegiu de nenorociri, ce tulbură și spiritele cele mai idealiste.

În lumea aceasta haotică de destrămare a tot ce este bun și moral, grija oamenilor cu judecată sănătoasă, este îndreptată spre satele noastre cu țărani până acum blânzi și liniștiți, unde zace temeliala și forța motrice a patriei noastre. Toți suntem îngrijorați ca duhul anarhic ce acaparează multe minți pe la orașe; să nu se coboare și la populația de jos. Nădejdea cea mai mare pentru balansarea tuturor contrastelor de orice natură ce s'ar ivi în sânul populației dela țară, poate s'o facă numai doi factori, cari prin viața lor sunt legați de popor. Acești factori sunt: preotul și învățătorul, cari au chemarea frumoasă și îndatorirea nobilă încopiată cu oficiile lor, să canalizeze cursul vieții dela sate pe drumul neprihănit ce duce la cinste și omenie.

Și doamne ce fericiri găsec acești doi factori de cultură, în nostalgia tralului curat din satele noastre, când merg mână în mână și umăr la umăr în munca lor cinstită, pentru binele poporului și patriei.

Cu deosebire acum când suflă și la țară, diferite curente destructive, Biserica și școala română să fie nedespărțite în acțiunile lor. Doar e lucru cert ca lumina zilei senine că, în trecutul nostru plin de bejenie, biserica ne-a fost singura instituție de cultură și educație.

Nu știu ce ar fi fost cu noi ca neam, dacă n'am fi avut biserica ortodoxă, ca izvor de cultură și progres? Nu există țară unde biserica să fi adus un aport moral așa de mare credincioșilor ei, ca în țara românească. Tot ce avem, ca artă și condiții de înaintare nu datorăm decât bisericii noastre naționale, care în timpuri și împrejurări dificile a ostenit din

greu la menținerea unității neamului nostru prin cultura moravurilor, a limbei și obiceiurilor sănătoase.

Înmulțindu-se exigențele vieții a venit școala noastră cu modeștii ei dascăli, ca împreună cu mama ei biserica să taie brazde adânci în ogorul neștiinței și întunecului.

Școala ne-a luminat asupra rostului nostru în lume, icuiți între alte neamuri pline de rivalitate. Preoții și învățătorii noștri sunt și azi ca în trecut pionerii poporului nostru cari muncesc cu zor să întărească consistența sufletească a țaranului român și să-i dea energia trebuincioasă pentru lupta vieții. Acești doi factori o știu bine că, cea mai puternică pârgie pentru întărirea, trăinicia și progresul poporului român, este educația armonică ce-i vor da cărturarii modești ai satelor noastre, preoții și învățătorii români.

Reprimarea

„Republicii Călugărești” de pe muntele Athos.

După cum se raportează din Atena, generalul Pangalos a dizolvat republica călugărească de pe muntele Athos.

Măsuile despotice luate de dictatorul grec au produs apusul a unuia dintre cele mai însemnate centre de viață aschetică și teologică ortodoxă (sic) orientale, care mai de multe ori decât odată a fost o fântână de apă vie a creștinismului din orient. Pe la vârful unei peninsule lungi și înguste a țărmului macedonic s'au așezat încă din timpurile lui Constantin cel mare încoaci, pe un loc de străveche închinare lui Dumnezeu, sihastrii, cari și-au dedicat viața rugăciunii și contemplației iar pe lângă acestea și lucrului manual necesar. Abia pretutindenea, așa și aici, din viața de pustnici s'a desvoltat mănăstirea. Când în secolul al IX-lea claustrul Sf.-ului Colobus de pe la Ibiliosos, unde se împărțeau sihastrii cu sf. Taine vota să-l aducă sub stăpânirea sa, aceia ceruseră protecția împăratului Vasilie macedoneanul, care la anul 885 le-asigurat libertatea predându-le muntele Athos în posesiune exclusivă a lor. Astfel s'au întrunit un număr oarecare de călugări și aceștia au format mănăstirea Xeropotamu, care s'a întocmit după rânduiala

sf.-ul Vasille. După devastarea acestei mănăstiri de către Arabi, ea a fost înființată de nou la anul 924.

La înflorire mare a ajuns viața mănăstirească pe muntele Athos după anul 960, când sf. *Atanasie* cu mai mulți consoți ai săi, mânați de același gând, au venit aici întemeiând claustrul Laura. De aci pornind fuseră reformatoarea claustrul Xeropotamu și schiturile; un decret al împăratului Ioan Timisceș a confirmat constituțiunea lui Atanasie, abatele (stărețul) mănăstirii Laura a primit titlul de „*protos*” (primul) și li s'a încredințat administrația afacerilor comune. Se aflaseră deja 58 de colonizațiuni călugărești mai mari și mai mici pe peninsula și în curând luaseră ființă claustralele mari Iviron, Vatopedi și Sphigmen. Greci, Gheorghiani, Slavi, reprezentanți ai tuturor popoarelor din orientul creștin împopulară acum în număr mare peninsula stâncoasă Haghion Oros „Sfântul munte” care s'a înzestrat bogat cu privilegiile de către împărații bizantini, prin ce însă deveniră independenți de curtea împărătească și de cele politice.

În veacul al XII-lea se înființară mănăstirile slave Chilandar și Zographu. În cursul cruciadei a patra Athosul a fost jefuit de către Venețieni; călugării cerură acum scutul papei Inocențiu al III-lea care recunoscând cu laudă străduințele lor li-a asigurat sustarea pe mai departe. Totuș locuitorii din Athos rămăseră credincioși Romei numai până la anul 1313 din timpul acela încoaci ei sunt ortodoxi (sic).

În secolul al XIV-lea alternează vremurile de înflorire sub protecția împărătească cu ridicarea de numeroase mănăstiri noi și cu împărechierea ivită în urma controverselor dogmatice și a complicațiilor interne. Devenind Constantinopolul în posesiune turcească, călugării din muntele Athos s'au supus noilor stăpâni și au rămas în cele esențiale nemolesți din partea acestora. Decadența continuă a Turciei europene li-a adus pagube materiale secularizându-li-se proprietățile (bunurile) întinse din Grecia și România. În schimb s'au bucurat de favorul și ajutorul rusesc. Pacea de la Londra 1913 a dat Athosul Greciei fără ca în „Republica călugărească” care își ducea traiul propriu în singurătate retrasă să fi schimbat ceva în măsură mai mare.

Athosul numărăse mai pe urmă 21 mănăstiri, fiecare cu biserica sa proprie și cu numeroase capele. Claustralele sunt ori Zenobitice cu obediență strictă față de Ighumen, ori că sunt idiorrhymice cu extinse libertăți personale; pe lângă acestea se află case mai mici, așa numite „Schituri” ascheți particulari și pustnici, cari cu toți sunt inspectați de către claustralele mari. Opt ore la zi ori din noapte sunt menite pentru serviciul divine; pescuitul și industriile casnice mai mici trebuiesc să ajute existența; un număr oarecare umblă pentru adunarea de milostenii. Regula strictă oprește gustarea de carne, pești li-e ertat să mănânce, numai la serbători și totuș, sau poate că tocmai de aceea ajung aproape toți locuitorii din Athos la etate multă. Numărul lor înainte de războiu a fost indicat cu 6000.

Celor 935 de biserici, capele și oratorii (locuri de închinare) le revine în parte o valoare artistică pro eminentă, de oarece aici, arta monumentală din veacul bizantin este conservată ca nicăieri în alt loc. Pentru scrutatori lucrul cel mai de preț sunt, bibliotecile, de cari fiecare mănăstire are câte una; este regretabil, că un număr însemnat de condice valoroase au ajuns în muzeele europene.

Manuscriptul traducerii Bibliei georgice, care se află în Athos, este singurul exemplar fidel al aceleia. Pe lângă 8000 de manuscrite mai vine o mulțime nenumărate de documente în limba greacă, georgică și slavonă, cari durere nici chiar în muntele Athos nu află o valorizare științifică corespunzătoare. Știința teologică abia de va fi fost când-va partea puternică a călugărilor din Athos; numai odată, sub împărăția Cătarinei a II-a din Rusia se înființase aci o școală a limbilor clasice, care însă din lipsa de interes a călugărilor a încetat de a mai exista. Scopul locuitorilor de muntele Athos este perfecțiunea în sensul celui mai strict ascetism și al misticismului contemplativ. Pe terenele acestea au pus în urmărie pe vizitatorii din occident, *preoți catolici*, ca *Maximilian de Saxonia* și la fel *scrutatorii protestanți* vorbesc despre dănișii cu cel mai mare respect. Cu deosebire din partea rusească s'a făcut înainte de războiu foarte mult pentru Athos, chiar și cu intențiunea de a crea lângă marea egheică un punct de razim. Mănăstirile întregi au fost locuite de Ruși și nu tocmai unul dintre episcopii rusești s'a înălțat de aici la treapta arhierască. Prăbușirea bisericii ruse de Stat a fost o lovitură grea pentru „Sfântul munte” și acum lovitură dictatorului grec a sigilat soarta „Republicii călugărești” de pe muntele Athos.

Nicolae Fizeșanu:

protopop mil. ort. rom. în retr.

(Tradus din „Temesvare Zeitung” dela 21 Iulie 1926)

Biserica Activă II: Filosofia

de Prof. Calus Turicu.

β) Spiritualismul.

Spiritualismul susține că esența lucrurilor, cari ne apar ca realități, este de natură internă, spirituală fiindcă și natura reală a lucrurilor nu o putem cunoaște prin simțuri, ci numai pe calea cugetării abstracte, astfel și esența acelor lucruri trebuie să fie însăși de natură abstractă, internă-spirituală. Această deducere o făcu pentru primădată marele filozof elin *Platon* (427—347 n. Cr.) El crede că existența reală o găsește în icoanele vecinice ori *idea*-le, cari nu se pot observa prin simțuri. Această părere a lui *Platon* trecu apoi ca influință în întreaga filosofie ce urmă. Concepția platonice primă un caracter mistic din partea neoplatonicilor erel greco-romane între cari cel mai însemnat este *Plotin*.

Evul mediu fuse strict dualist, dar la începutul evului nou *Descartes* crede în cugetare (*Cogito ergo sum*) ca izvorul cunoașterii, devenind astfel un maintemergător al spiritualismului. Cel mai pregnant reprezentant al spiritualismului este *Gottfried Wilhelm Leibnitz* (1646—1716). Monadele lui sunt ființe spirituale, atomi imateriali, cari compun lumea realității. Chiar englezul *Berkeley* este spiritualist când afirmă că există spirite a căror conținut de conștiință este lumea. În timpul mai nou *Wilhelm Wundt* formă o

metafizică spirituală admitând că conținutul existenței îl alcătuiesc o mulțime de activități eminate din voință, cari sunt de natură spirituală. Tot așa *Hermann Lotze* și *Theodor Fechner* cred că explicarea problemei ontologice vor găsi-o în spiritualism. Se poate considera ca spiritualist chiar *Schopenhauer*, care crede voința și *Frohschammer* care crede fantazia de esență adevărată a lucrurilor.

Ca direcție mistică spirituală se poate considera așa zisul *spiritism*, ce lucrează însă mai mult cu apururi scamatoresci de cât cu argumente, așa că numele nobil al spiritualizmului îl cam banalizează. Spiritualizmul stă în legătură cu idealizmul criticii cunoașterii, atât că pentru acesta din urmă lumea este un *conținut de conștiință*, iar pentru spiritualism este o *esență spirituală* independentă de subiectul cunoscător. Spiritualizmul este într-o măsură oarecare în legătură și cu *animizmul* popoarelor primitive. Omul primitiv a atribuit calități de ființe tuturor lucrurilor fără viață ce l-au inspirat mirarea ori frica într-o măsură oarecare,

Atât materializmul, cât și spiritualizmul cearcă rezolvirea problemei ontologice unilateral. Va trebui să se nască astfel de doctrine, cari exclud această unilateralitate printr-o rezolvire monistă ce ar împacă într-o limită oarecare unilateralitățile celor două doctrine. Aceste doctrine moniste sunt cari pun *substanța* și *energia* de existențe unice.

γ) Monizmul substanțial.

Cea mai veche formă sub care apare concepția despre substanța unică și neschimbabilă este a școlii din *Elea* (Italia de sud) din sec VI n. Cr. Intemeietorul ei este *Xenofanes* care protestă contra lui *Omer* și *Esiod* susținând că dumnezeirea nici ca formă și nici ca mod de gândire nu seamănă cu oamenii, fiind compusă dintr-o substanță unică și neschimbabilă. Discipolul lui, *Parmenides*, formulă apoi învățătura maeștrului susținând că observația senzuală este înșelătoare și numai cugetarea pură ne conduce la adevărata cunoaștere a existenței. Această existență e unitară și vecinică, ea nu cunoaște trecut nici viitor numai vecinic „acum”. Discipolul acestuia, *Zeno*, influențat pe *Platon* ca *idea*-lele sale să le susceapă ca veci și neschimbabile. Principiul fundamental al Eleaților că substanța e vecinică și unică existentă, o admite și *Kopernikus*, iar urmașul acestuia *Giordano Bruno*, anunță cu mare animizitate infinitatea lumii și unitatea universului. Concepția lui Bruno despre unitatea universului, ce după învățătura lui, înseamnă afinitatea între Dzeu și lume (panteism) rămase ca influență și este luată ca *idea* de întemeietorul monizmului substanțial *Baruch Spinoza* (1632—1677) care originar ovreu din Amsterdam, ca tiner a cunoscut testamentul vechiu și filozofii evrei. Din studiul acestor prime două influențe și-a formulat o concepție despre Dzeu, curățită de orice antropomorfism (omenesc) se confundă însăși cu lumea (*Πανθεος*).

Dăpăce a cunoscut apoi pe Descartes și rigurozitatea-i matematică, nu-l mai importă dualizmul, ci se apropie tot mai mult de principiul lui Bruno (Deus sive natura) și lasă să se desvolte concepția spinoziană despre Dzeu ca unica substanță, care cuprinde în sine existența cu cele două-tribute ale ei: cugetarea (rațiunea) și extinderea. După concepția lui Spinoza orice obiect din lume, chiar și omul nu este altceva de cât o formă în care se prezintă unica substanță existentă: Dzeu. Dacă lucrurile nu le privim în separatismul lor, ci din punct de vedere al eternității (sub specie aeternitatis) atunci existența este unitară. Pururi aceeaș substanță o avem, a cărei atribute se realizează în diferitele fenomene. Ordinea reprezentărilor lucrurilor la fiecare om normal este aceeaș, fiindcă se derivă din acelaș izvor unic: substanța unică, vecinică și nedivizibilă. Scopul cel mai înalt al cunoașterii este totodată și cel al fericirii omenești formulat de Spinoza: iubire față de Dzeu. Spinozismul a avut o mare influență. *Schelling* (1775—1854) reluu pe Spinoza, dar deosebit de acela suscept natura și spiritul nu ca atribute ale universului, ci ca două poluri extreme ale lui. După el natura nu este altceva decât spirit vizibil. Cu mult mai unitar este staverit monizmul substanțial la *Hegel* (1770—1831). Legea polarității lui Schelling la Hegel devine un „Contrast logic” așa că după el fiecare noțiune ne constrânge să-l cugetăm contrarul: orice „A” pretinde ca întregire pe „non A”-ul lui. Dacă o noțiune a exchis contrarul din ea, atunci se naște necesitatea de a le ridică (A și non A) la noțiuni mai înalte, ajungând pe această cale la adevărul absolut.

Monizmul substanțial numai la Eleați și Spinoza se află integral Schelling și Hegel leagă de el și *idea dezvoltării* — în concepție spiritualistă, iar sub raport materialist *Ernest Häckel* în opera lui mult citită „Enigmele lumii” încearcă a explica facearea în lume ca pe o dezvoltare unitară din elemente simple materiale, cari poartă deja în ele germenul vieții spirituale. Pe baza teoriilor fiziologice și fizice se tinde mai nou tot mai mult a delatură noțiunea substanței neschimbabile, admitând ca metod de intuire în ontologie monizmul așa zis al energiei sau dinamic.

δ) Monizmul energetic.

Monizmul energetic ca și cel substanțial are rădăcini încă în era elină. În opoziție cu cei din Elea, *Heraclit*, (504 n. Cr.) a staverit în locul stării neschimbabile principiul: „*totul se mișcă nimic nu stă locului!*” O lege — zice el — există: ordinea din lume pentru fiecare ființă, ce nu este creată nici de om nici de Dzeu ci va fi și va rămâne, foc viu. Focul este materia străbună ca semn al mișcării eterne. Tot el observă și nizuința continuă către un ce mai superior, de unde se naște o *luptă*, ca născătoare a tuturor lucrurilor. Ideile lui le iau *stoicii* iar mai

târziu *Giordano Bruno* și în urmă *Hegel* și *Indeosebi* discipolul lui: *Lassalle* stabilește că universul nu este o substanță remanentă și neschimbabilă ci un proces continuu. Acest principiu puse baza evoluționismului și fu îmbrățișat cu căldură de mulți gânditori fuse apoi expus de *Helmholz*, nizuind să adeverească că numai acest principiu corespunde mai bine stărilor actuale până la cari au ajuns cercetările științifice. El dă o nouă direcție cercetărilor deschizând cale nouă: *biologia*. Intre gânditorii cari au bătut acest drum va trebui amintit pe *Darwin* (Originea speciilor) și mai cu seamă pe *Herbert Spencer* (1820—1903) părintele evoluționismului. Mai nou cercetează în această direcție *Richard Avenarius* și *Ernest Mach* ajungând la concluzia de a sistă orice deosebire dintre fenomenele fizice și psihice, fiind aceste una și aceeași manifestare *privită sub raport deosebit*. Tot ca urmare a acestui sistem ontologic sunt a se lua și cercetările tinerului savant *Heinrich Gomperz*, care susține că lumea este o întâmplare ordonată, la crearea ei nu poate fi vorba de nici o substanță nici de cauze, fiindcă orice substanță se descompune într-o sumedenie de întâmplări între cari nu poate fi vorba numai despre urmări și coexistențe și niciodată despre vre-o legătură cauzală. Rămâne zice el — ca neschimbabil în lume oportunitatea vieții — Această doctrină o numim evoluționism oportunist. Incercările moniste de a rezolvi problema ontologică în timpul mai nou s'au dovedit sterpe, așa că cercetătorii s'au reîntors la convingerea că totuși pe cale dualistă se poate mai ușor ajunge la rezultat.

(Va urma.)

Un botez adventist.

de Dr. Simion Șiclovan.

(Continuare.)

Așa a desființat Isus Hristos unele din legile T. V. înlocuindu-le cu altele. La temelia legii vechi era răsbunarea, Hristos însă a desființat legea răsbunării, înlocuind-o cu legea iubirii. Apoi pe baza legii lui Moisi, Evreii aveau drept să se despărță de soțiile lor pentru orice pricină, dându-le lor carte de despărțire. Hristos însă oprește despărțirea bărbatului de soția sa pentru orice pricină și nu admite altă cauză decât adulterul.

Nu numai Isus Hristos, dar și apostolii săi au desființat unele din poruncile legii vechi, așa de exemplu, pe lângă altele tăierea împrejur a copiilor la 8 zile după naștere și serbarea Sămbetei, astfel că ei îndată după înălțarea lui Hristos la ceru, au apucat obiceiul să facă serviciul cel mai însemnat, adică Sf. împărtășire, în ziua Duminicii, ceea ce se vedește prin versetul 7 al c. 20. din Ep. Apostolilor, unde stă scris așa: în ziua întâia a săptămânei, adunați fiind ucenicii să frângă pâine, Pavel vorbea cu dâșii. Evreii numiau Sămbăta nu numai ziua a 7-a, ci și întreaga săptămână, iar singuritele zile aveau număr, așa se numia Duminica, una a Sămbetei, Lunea, a doua a Sămbetei etc. Deci unde aflăm scris în Sf. Scriptură, una a Sămbetei, sau ziua cea dintâi a săptămânei,

mintea sănătoasă ne spune că nu avem să înțelegem Sămbăta, care este ziua 7-a ci Duminica, căci ea este ziua cea dintâi a săptămânei.

De sigur, că voiți să știți și aceea, că de ce au părăsit apostolii de a mai ține Sămbăta, înlocuind-o cu Duminica.

Voi cari vecnic aveți Sf. Scriptură în buzunar, nu mă îndoiesc să nu fi cetit măcar odată cele 4 evanghelii, iar dacă le-ați cetit, începând cu Matei și până la Ioan, toți mărturisesc, că Isus Hristos Fiul lui Dumnezeu a înviat din morți Duminica dimineața. Astfel zice Matei la c. 28.

Iar după ce au trecut Sămbăta, când se lumina spre ziua întâia a săptămânei, a venit Maria Magdalena și cealaltă Marie să vadă mormântul

Ingerul Domnului, care ședea deasupra petrel ce fusese pe ușa mormântului a zis lor: Știu că pe Isus cel răstignit căutați, nu este aici, s-a sculat precum a zis. Veniți de vedeți locul unde a zăcut Domnul.

De asemenea și Marcu la c. 16. scrie așa: Și dacă a trecut Sămbăta, Maria Magdalena și Maria lui Iacov și Salomi au cumpărat mirezme, ca să meargă să-l ungă pe El. Și în ziua întâia a săptămânei, foarte de dimineață, când răsărea soarele au venit la mormânt. Și intrând în mormânt au văzut pe un floar îmbrăcat în vestmint alb, care a zis lor;

Pe Isus nazarineanul cel răstignit căutați? S-a sculat, nu este aici, iată locul unde l-au pus pe el.

Tot astfel Luca la c. 24. și Ioan la c. 20, înspirați fiind de Duhul Sf. ne-au lăsat nouă mărturie despre aceea, că Domnul nostru Isus Hristos întemeietorul creștinismului, a înviat din morți, biruind moartea, în ziua cea dintâi a săptămânei, adică Duminica. Iată deci în amintirea cărui eveniment ținem noi creștinii Duminica, ca zi de sărbătoare. Aceasta este ziua prin care ne deosebim de Evrei și de celelalte popoare necreștine.

Da zici — mă întrerupse unul — că apostolii au desființat Sămbăta, deci așa se vede, că nu ai cetit în Scriptură cum-că și dâșii încă umblau Sămbăta în sinagogile Evreilor, luând parte la rugăciuni și pricinuindu-se cu dâșii încredințând și pe iudei și pe Elini.

Aste adevărat — am zis eu — că apostolii se duceau în zi de Sămbăta în sinagogile Evreilor, însă nu pentru că ar fi fost dator să țină Sămbăta, ci fiindcă ei socoteau, că Sămbăta și în sinagogi, unde erau adunați toți Evreii, au cea mai potrivită ocaziune să steie cu ei de vorbă și să-l convingă despre adevărul cuprins în învățăturile Mântuitorului nostru Isus Hristos. Dacă ținea seamă de cuvintele Ap. Pavel. I. Cor. 9. 20-23. Și m-am făcut iudeilor ca un iudeu, ca pe iudei să dobândesc, celor de sub lege, ca unul supus legii (nefiind sub lege) ca pe cel de sub lege să-l dobândesc, ușor ne putem explica, care a fost cauza că apostolii intrau Sămbăta în sinagogile Evreilor, luau parte la rugăciuni și aduceau chiar și jertfe.

Din cele ce v-am spus, puteți deci să înțelegeți, că Duminica este a creștinilor, iar Sămbăta este a evreilor. Au doară și voi sunteți evrei de țineți Sămbăta? Nu, — imi răspuseră — noi nu suntem evrei, ci creștini suntem, cari ținem foată legea vechiului și noului Testament, creștinii din evrei suntem.

Nu vă lăudați așa strașnic — am zis eu — ori poate nu știți, că scris este în (I. Cor. I. 31.) Cel ce se laudă în Domnul să se laude. Cum țineți voi legea V. Testament, când acolo stă scris, că tot copilul la

8 zile după naștere să taie împrejur, iar dintre voi nici unul nu e tăiat împrejur, afară doar de predicatorul vostru? Aceasta se cheamă la voi a ține la lege? Iată deci că departă este lauda voastră. Cum țineți voi legea T. Nou, când în tr'ansa stă scris; Un Domn, o credință, un botez, (Ef. 4. 5.) și voi botezați a 2-a oară? Acesta nu se cheamă a ține legea, ci a batjocuri și a strica legea, pentru care mare osândă veți lua.

Doar știți, că Hristos a venit în lume nu pentru ca să strice legea, ci să o desăvârșească, iar voi dimpreună cellalți rătăciți și căzuți dela dreapta credință mergeți cu obrăznicia până acolo, ca să stricați legea, pe care Hristos Mântuitorul lumii a lăsat-o în chipul cel mai desăvârșit. Nu cumva predicatorul vostru are pretenția să fie mai puternic decât Dl Hristos Fiul lui Dumnezeu și voi mai înțelepți decât Apostolii?

Acum cunoscându-vă mai temeinic, cutez ca să vă spun, că cu știința pe care o aveți din sf. Scriptură și cu felul cum explicați anumite locuri din Cartea cântărilor, sunteți niște povățuitori orbi și știut este că „orb pe orb de conduce amândoi în groapă vor cădea”. — Nici nu puteți să fiți altfel, căci și pentru explicarea și înțelegerea sf. Scripturi trebuie învățatură, în tocmai ca și pentru orice alt lucru, voi însă aceasta învățatură nu o aveți. — Când explicați sf. Scriptură sunteți ca nebunul, care susține morțiș, că soarele se îndreaptă după ceas și nu ceasul după soare. Nu cumva voi sunteți soarele și toate celelalte confesiuni ar fi ceasul?

Domnule — îmi zise unul — deschizând sf. Scriptura la (1. Cor. 1. 27.) ascultă ce stă scris aici, și începu a ceti ceva mai bineșor ca un copil din clasa a doua primară: „Cele nebune ale lumii le-a ales Dumnezeu, ca pe cei înțelepți să-i rușineze”.

Vreți să ziceți — răspunsei eu — că voi sunteți nebuni. Da, eu văd că nebuni sunteți, fiindcă ascultați de predicatorul vostru, care prin voi caută să facă pe alții și mai nebuni pe cari înțelepți vreți și puteți voi să-i rușinați, când singuri vă luați cinstea de a fi predicatori?

Ori nu știți, că Ap. Pavel a scris Ebreilor c. 5. 4. Și nimeni singur nu-și la luși cinste, ci cel chemat de Dumnezeu ca și Aron.

De aceea am zis și zic, val de toți aceia cari au crezut și cred vouă, căci precum zice Domnul Hristos: „nu poate fi ca în lume să nu vină sminteală, dar mai val de acela prin care vine sminteala în lume căci unul ca acela mai bine s-ar lega de o piatră de moară la gât și s'ar arunca în mare”. Voi sunteți aceia, cari produceți tulburare și ispițiți sufletele oamenilor prin învățăturile și purtarea voastră. Când vă văd, îmi aduc aminte de cuvintele Ap. Pavel. scrise Romanilor c. 16. v. 17.

Păziți-vă de cei ce fac desbinări și scandale în contra învățăturii, pe care o ați primit. Căci unii ca aceștia nu servesc Domnului, ci pântecelui lor.

În timp ce am vorbit cele de mai sus cu vre-o câțiva, am văzut cum predicatorul lor s-a așezat în mijlocul cercului format din candidații de botezare (plierzare). Predicatorul repede le-a bolborosit câteva cuvinte în limba ungurească, pe cari, unii fiind români, probabil că nici nu le-au înțeles și astfel sufletele lor, în scurtă vreme și cu mare usurință, au ajuns în mâinile satanei.

Satana (predicatorul, botezătorul lor) îmbrăcat în haine negre din creștet până în tălpi, a leșit din mijlocul lor și a intrat în apa Mureșului, până la brâu,

privind în acelaș timp cu ochii strălucitori de bucurie spre victimele, cari se apropiau deja cu pașii repezi și hotărâți, spre gura iadului. În rând, una după alta stăteau femeile, iar după ele urmau bărbații. Iată, că, a intrat în apă femeia cea din capul șirului. Predicatorul a prins-o cu mâna dreaptă pela spate, iar cu stânga de față și a lăsat-o să cadă pe spate, scufundându-o în apă odată, apoi i-a dat drumul să iasă, căci îl era destul, că a pus stăpânire pe sufletul ei.

Astfel a făcut predicatorul cu toți, iar la scufundarea fiecăruia, câțiva din cei ce stăteau pe mal cântau: „Cel ce crede se botează, cel ce a crezut s-a botezat”. Și văzui, cum în vre-o câteva minute, 24 de suflete abătute dela credința creștină erau îndreptate pe drumul ce duce spre vecinica pierire.

În fața acestui tablou, ca unul ce priveam cu durere și cu mâhnire multă, vedeam pecupețire de suflete pentru împărăția satanei, nu m-am putut stăpâni și am exclamat: vai de voi și de sufletele voastre, că adâncă este prăpăstia în care cădeți și grele vor fi muncile iadului unde veți ajunge. Cei de pe mal, ne astâmpărați cum sunt de obicei toți rătăciții, dar îndeosebi adventiștii și întăritați, că nu ș-au putut face cheful în draga voie, au început din nou să mă ispitească cu înverșunare și nădejde mai mare ca la început. Eu însă mă întrebam; oare cine se cade să aibă nădejde mai mare și curaj mai mult? Ei, cari susțin niște rătăcirii, ori eu, care apăr credința cea adevărată? Și mi-am zis cu hotărâre, eu, căci aveam firma convingere, că pentru învățăturile lor rătăcite nu există nici un temelie în sf. Scriptură, în care zic ei, că cred, și la care le place să se provoace pas de pas.

Vezi dă — îmi ziseră — acesta este botezul cel adevărat, căci și Ioan Botezătorul în râul Iordanului l-a botezat pe Isus Hristos, deci și noi facem așa cum a făcut Ioan Botezătorul.

Dacă voi ați face așa cum a făcut Ioan — am zis eu — atunci nu v-ați boteza în Mureș, ci v-ați duce în Palestina, la râul Iordan, ca să vă botezați, căci Ioan Botezătorul acolo l-a botezat pe Isus. Ori poate voi așa știți din sf. Scriptură, că Isus s-a botezat în Mureș sau în alt râu și nu în Iordan? Voi ați cecitit, că Ioan Botezătorul umblă îmbrăcat în haine de perii de cămilă, și atunci eu vă întreb; cum de ați ajuns voi să asemănați predicatorul vostru, care e îmbrăcat în jachetă, când botează, ca Ioan Botezătorul? (Cum îndrăzniți să ziceți, că botezul vostru făcut în Mureș este identic cu cel al lui Ioan săvârșit în Iordan?) Văd că vă radeți, însă de loc nu vă șade bine, precum nu-i șade bine nici predicatorului vostru în jachetă când botează.

Mai potrivit ar fi pentru voi să plângeți, și plângându-vă fără de legile să vă întoarceți la sinul Bisericii, care ca o mamă bună v-a hrănit cu laptele ei cel dulce pe voi și pe înaintașii voștri până în moși-strămoși.

Domnule — îmi ziseră — dacă ai cetit sf. Scriptură ai putut să afli în tr'ansa, că și apostolii au botezat nu numai în Iordan, și oare vei zice, că nici botezul lor nu este bun.

Știu ce voiți să ziceți ispițitorilor — le-am răspuns. — Vă gândiți la Cornelia sutașul, la Crisp mai marele sinagogii, la femeia Lidia din cetatea Tiatirilor și la Ștefana, cari toți au fost botezați împreună cu întreaga casa lor, în afară de râul Iordanului, dar vedeți botezul lor a fost valabil, cu toate că nu s'a făcut în Iordan, ci în alte locuri, fiindcă a fost săvâr-

șit de apostoli, căci la început numai apostolii au avut dreptul și puterea de a boteza, pe care putere apoi au dat-o ei și episcopilor prin hirotonie (punerea mânilor) iar, aceștia preoților. Botezul vostru e neadevărat, nu numai pentru că se face exclusiv în apă curgătoare prin o singură scufundare, ci mai cu seamă fiind-că îl fac persoane, cari nu sunt îndreptățite să-l facă.

Voi faceți botezul numai în apă curgătoare și prin scufundare, ca-și când botezul prin turnare, sau prin stropire nu ar fi valabil. Vă vine vouă să credeți, că cei 3000 de inși, cari s-au încreștinat în urma predicei Apostolului Petru, ținută în Ierusalim, în ziua pogorării Duhului sf. au mers toți la Iordan și s'au desbrăcat de haine ca să se boteze prin scufundare? *Care de ei nu s-ar fi bătut joc Iudeii, cari în ziua aceea și pe apostoli i-au batjocurit? Când i-au auzit vorbind în mai multe limbi, au zis, că sunt plini de must. Dar chiar se admit că toți cei 3000 de inși s-au botezat în Iordan. Vă întreb eu atunci; oare cine a putut să stea în apă până la sfârșitul botezării tuturor?*

Cercul religios Vărădia de Mureș.

Duminică 25 Iulie a. c. comuna Vărădia de Mureș a avut o deosebită sărbătoare cu ocaziunea adunării cercului religios, la care au luat parte toți membrii cercului.

La ora 8 $\frac{1}{2}$ s'a început săvârșirea utreniei de capelanul I. Turcu, împreună cu celebrarea în sobor a sf. Liturghii de preoții: Ioachim A. Turcu, Gh. Lupușiu, D. Medrea, I. Covaciu, V. Givu, I. Tomuța, I. Turcu, precum diaconul V. Guleșiu din Arad, care ne-a făcut tuturora bucurie prin participarea sa. Răspunsurile le-a dat, cu o căldură înfiăcărată sufletească, corul locului bine instruit și disciplinat de capelanul I. Turcu. La priceasnă a predicat Ioan Covaciu după împrejurările timpului despre păcat față de Dzeu, de aproapele și de sine însuși, care a fost ascultat de frumosul număr al credincioșilor.

După sf. Liturghie în conferința intimă, deschisă de preș. cercului Ioachim A. Turcu, să desbat mai multe lucruri folositoare, dintre cari să primesc înființarea fondurilor filantropice, precum compactarea predicilor și disertațiilor rostite cu ocaziunea cercurilor religioase. După conferința intimă sntem invitați la masa fraților noștri Ioachim A. Turcu și Iosif Turcu, unde am fost ospătați cu îmbelșugatul prânz de malcele preotese.

La ora 3 a fost oficiată vecernia de I. Turcu, iar la sfârșitul vecerniei a ținut conferință preotul I. Tomuța despre călătoria la locurile sfinte Ierusalim, combătând cele șapte păcate fundamentale și arătând calea adevărată, care duce spre fericire și mântuire. A fost ascultat cu mare curiozitate de credincioșii prezenți. De încheiere a vorbit preș. Turcu mulțumind creatorului pentru îndeplinirea adunării a II-a, a cercului religios, în acest an; indemnând credincioșii să păstreze învățăturile rostite cu aceasta ocaziune în inima și sufletul lor.

În sfârșit preoțimea întrunită să depărtează fiecare la ale sale cu sufletul liniștit. *Report.*

Școala Prof. de fete Gr. I-ii din Arad Str. Brătianu No. 9.

PROSPECT.

Se aduce la cunoștință că:

Inscrierile încep la 15 August 1926 până la 15 Septembrie inclusiv iar pentru informațiuni a se adresa Direcțiunii Școlael

Actele necesare pentru înscriere în cl. I-a sunt:

1. Actul de botez.
2. Certificat de 4 clase primare.
3. Actul de vaccină.
4. O cerere de înscriere din partea părinților sau a tutorului.

Conform regulamentului, absolventele clasei I-a Secundară sunt primite în clasa II-a; absolventele a două clase Secundare sunt primite tot în clas II-a; iar absolventele claselor III-a a IV-a și a V-a secundară sunt primite în clasa III-a profesională.

Școala are și internat a cărui taxă de întreținere pentru anul școlar 1926-27 este de Lei 10.000. (zecemii)

În afară de bani, elevele interne sunt obligate a aduce următoarele alimente: 100. kg. făină de pâine, 40 kg. făină albă, 100 kg. cartofi, 14 kg. untură, 10 kgr. zahăr, 5 kg. fasole, 8 kg. săpur și 100 ouă.

Elevele externe plătesc Lei 100 lunar didactru.

Taxa de înscriere pentru orice elevă este 100 lei.

O elevă internă trebuie să aducă cu sine: 6 cămăși de zi, 6 cămăși de noapte, 6 păr. pantaloni, 6 păr. ciorapi, 6 batiste, 6 ștergere, saltea, perină, plapomă cu trei rânduri de albituri pentru pat, o învălitoare de pat albă, față de masă și 3 șervete, 3 cârpe de bucătărie, 3 cârpe de praf, ghetete negre, șorțuri negre cu mâneci, un șorț colorat pentru gospodărie, două șorțuri albe cu mâneci pentru lucru de mână, Rochie palton și pălărie după uniforma școlael.

Aviz școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesanți că la *examele de corigență* dela școala normală ort. rom. din Arad încep în 9 Sept. a. c. la orele 8 dimineața.

Examele de admitere pentru clasa a I. încep în 9 Septembrie la orele 8 dim.

Inscrierile și înmatriculările elevilor din clase II-III se vor face din 11—14 Septembrie, orele 8—12, 3—5.

Lecciónile cu clasele II-VII vor începe în 15 Sept. la orele 8 dim.

Înmatriculările elevilor din clasa I se vor face în 22 Sept.

Cursurile clasei I. încep în 22 Septembrie,

La înscrieri fiecare elev va plăti taxele școlare, în suma de 190 Lei, iar elevii interni I. rată, în suma de 2000 Lei, din taxa de întreținere de 6000 Lei la an.

On. Oficii parohiale sunt rugate a comunica aceste dispoziții elevilor din parohiile ce le administrează.

Arad, la 2 August 1926.

Direcțiunea școlael normale ort. rom. din Arad.

INFORMAȚIUNI.

M. Sa Regele și fostul principe Carol. Unele ziare scriu că, Suveranul nostru a avut în Paris o întâlnire cu fostul moștenitor de tron Carol.

Se zice că la toamnă prințul Carol ar reveni în țară, reintrând în toate prerogativele avute.

Ascultând predică. Publicul ales, care s'a întrunit și în vara aceasta la Băile Herculane, cercetează cu râvnă, în fiecare Duminică, biserica ortodoxă din localitate. Ascultând, într'una din aceste Dumineci, cuvântarea rostită de P. S. Sa episcopul Grigorie al Aradului, care vorbise despre însemnătatea tainei sfințel împărtășiri, credincioșii au rugat pe episcop să le mai predice și în alte Dumineci. În 18 Iulie, în biserica plină de oaspeți ai băilor, a vorbit P. C. Sa arhimandritul Polcarp despre dumnezeiasca providență, iar în 25 Iulie P. S. Sa episcopul Grigorie despre necesitatea creșterii religioase. S'a dovedit din nou, și la aceste predică, cum inimile binecredincioșilor se pot cuceri prin puterea cuvântului preotesc,

Revoluție în Rusia. În Rusia a erupt revoluția care voește să răstoarne regimul comunist

Ploale torențiale și zăpadă. În regiunea vatra Dornei (Bucovina) a căzut în 2 August o ploaie torențială urmată de zăpadă, muntele Ceahlăului este alb de zăpadă.

Ungaria e republică, sau regat? Cei cari strigă „trăiască republica”, sunt condamnați la închisoare.

E greu să afli ce formă de stat a adoptat Ungaria în urma războiului. Republică nu e, și nici regat, fiindcă în capul ei n'are decât un simplu cetățean care, de formă, se întitulează regent. În această situație, ne sosește o veste, care pare a lămurii situația.

Iată faptele: tribunalul corecțional din Debreșin condamnase de curând pe un agricultor, Ioan Barna, fiindcă la o întrunire strigase: „Să trăiască republica”! În fața jandarmilor, cari l'au arestat și-a mai completat păreriile, adăogând: „Sunt republican, jos cu monarhia”.

Nemulțumit de hotărârea tribunalului, Ion Barna a făcut apel la Curtea supremă. Și de aci aflăm, care este forma de stat a Ungariei. Curtea regală a condamnat pe acuzat la cinci zile închisoare, amendă de 200 mii coroane și pierderea drepturilor civile pe timp de un an.

În hotărârea sa, Curtea susține, că prin strigăte sedițioase, acuzatul a ultragiât regalitatea și a atins autoritatea ei, și stabilește că regalitatea este forma legală de guvernament în Ungaria.

Prin urmare, orice manifestare împotriva regimului monarhist trebuie pedepsită.

Iată-ne lămurii: maghiarii n'au rege dar trag nădejdea să-l aibă.

Sfințire de clopot. Credincioșii noștri din Moroda în ziua prorocului Iliie au fost părtași de o îndolită serbare. Un clopot, al treilea în greutate de 760 kg. a fost sfințit și dat destinației sale. Sa cetit și explicat poporului de către ppresb. I. Georgea în cuprinsul unei predici — cum rar și-e dat să auzi — hotărârea de aprobare ministerială a revenirii dela unire la ortodoxie a celor trecuți acum 20 ani. A servit ppresb. tractual I. Georgea cu preoții Ioan Bota din Iermata și Preotul locului Teoder Draia. Biserica era plină de cei ce prinseseră vestea cu drag și nerăbdători așteptau punera în turnul bisericii a clopot, cumpărat din fondul de bucate, precum și pecetluirea hotărârei lor de a fi ortodoxi, hotărâre apelată de episcopia unită din Orade. Sunt edificatoare atari serbări. Au luat parte din Ineu adv. Henț cu D-I Petrescu din Mocrea, care mult obosește pentru ortodoxie.

preot *I. Draia.*

Pentru Fondul Central al Milelor. P. St. Sa Episcopul Grigorie a dăruit suma de 5000 (cinci mii) Lei la fondul central al milelor. Darul acesta va servi ca indemn altor binevoitori donatori.

Personale. P. S. Sa părintele Episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa a plecat pentru câteva zile la casa Sa părintească în județul Făgăraș. P. S. Sa este întovărășit de referentul episcopiei noastre Ioan Cioară.

Partidul național fracțiunea rămasă sub conducerea d-lui Maniu pertractează pentru fuzionare cu partidul liberal.

Și „Unirea” spune odată adevărul. În No. 30 „Unirea” organul Metropoliei dela Blaj scrie: „preoții români, au făcut în rând cu enoriașii lor robota domnilor de pământ. Au suferit hula și batjocora stăpânilor străini. hrana lor a fost bătaie și lanțuri; băutura lacrimile suferinței și lăcașul lor temnița”.

Foarte adevărat soro, să facem însă distincția că acești preoți au fost cei ortodoxi, căci cei uniți s'au înfruptat la bîdul cu linte, fiartă în bucătăria lezuților unguri. Părintele Rusu să-și plece capul în palme și să cugete la acei mucenici preoți, al ortodoxiei române, cari au suferit mai bine tortura pușcărilor ungurești de cât bunurile materiale ce le îmbia îmbrățișarea unației străină și azi de neamul românesc.

Cărți Noi.

1. Mișcarea dela Balta sau Inochentismul în Basarabia. O lucrare de 347 pagini de profesorul N. Popovschii dela liceul „Donici” din Chișinău. E o carte valoroasă, care arată cauzele ivirii sectei inochentiste și urmările ei. Sunt lucruri cari trebuiesc cunoscute căci fără cunoașterea lor nu putem combate fără izbândă nici, pe baptiști. Cetitorii vor vedea o mare analogie între unele cauze cari sunt identice atât la inochentiști cât și la baptiști. Una din cauzele ace-

- stea este și indiferentismul bisericii, care trebuie să înceteze. Preoțimea eparhială e invitată a procura cartea de la autor sau de la Bibliotecă noastră din Arad. Prețul unui exemplar 100 Lei.
2. Cultul și Erezille de Econ. Petre Vintilescu paroh. în Pitești. 180 pag. Prețul 70 Lei.
  3. Dreptul Bisericesc de Stat în România Intregită sau Regimul General al Cultelor de Dr. Ioan Mateiu. Prețul 40 Lei.
  4. Adevăruri eterne, opt predici de diaconul A. Constantinescu prof. seminarial Galați. Prețul 20 Lei.

BIBLIOGRAFIE.

Lucian Blaga: *Ferestre colorate* (Insemnări și fragmente. Biblioteca „Semănătorul” Arad, 1926. Prețul 10 lei).

Lucian Blaga și-a câștigat repede un loc de frunte între fruntașii scrisului românesc contemporan. Poet filosof, critic de artă, L. Blaga a dat în toate aceste domenii, opere cari vor rămâne. Cu toată tinerețea, L. Blaga are înapoia sa o bogată activitate literară și filosofică.

Despre ultimul său volum: „*Ferestre Colorate*” atât: Cettiș-11

Tudor Vianu: *Masca Timpului.* (Critică literară) (Biblioteca „Semănătorul” No. 173—174. Arad 1926 Prețul 10 lei.)

Tudor Vianu e marea nădejde a criticii românești contemporane. Spirit profund, ponderat, cu orizonturile luminate de o vastă cultură, Tudor Vianu, prin cele câteva cărți publicate până în prezent, aruncă punți de aur spre realizări mari.

Volumul „*Masca Timpului*”, publicat de Biblioteca „Semănătorul”, e o nouă dovadă în această privință. De aceea n'avem cuvinte îndestul de calde pentru a recomanda cititorilor noștri acest nou volum de critică literară a tânărului critic Tudor Vianu.

Aristofan: *Păsările* (comedie) traducere în versuri de la St. Bezdechi. (Biblioteca „Semănătorul” No. 164 165 Arad 1926. Prețul 15 Lei.)

Tânărul profesor de Universitate din Cluj, dl St. Bezdechi, e un bun și neobosit traducător din grecește. Grație activității d-sale avem astăzi la îndemână o seamă din capodoperele literaturii grecești:

Comedia „*Păsările*” de Aristofan înseamnă o adevărată faptă bună și un nou succes în activitatea de traducător a d-lui St. Bezdechi.

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante Bonțesti prin aceasta se deschide concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala”.

Beneficiul: 1). Sesia parohială constatatoare din din 24 jugăre, situată în 3 locuri. 2). Eventual încă 8 jugăre strămutate de Criș, azi în folosința Iosășenilor, și sub proces, dar aparținătoare acestei sesluni. 3). Casa parohială și supra edificate. 4). Stole legale 5). Intregirea de Stat.

Alesul va predica regulat, va catehiza la școalele din loc fără altă remunerație.

Parohia este de cl. II, dar în mod excepțional se admit și concurenți cu calificare de cl. III.

Reflecțanții își vor înalța recursurile adresate com. par. oficiului protopopesic din Buteni, având a se prezenta în sf. biserică din Bonțesti pentru ași arăta dexteritate în cântare și oratorie.

Bonțesti, la 4 Iulie 1926.

A v i z.

Cu onoare aduc la cunoștință onorabilului public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Românului Nr. 7, am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; construiesc orice planuri de casă, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de totfelul de lucrări de zidiri și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:
Teodor Cloban,
arhitect.

A v i z.

Se aduce la cunoștința On. public, autorităților publice și autorităților bisericești, că am deschis un birou de

„ARCHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚIUNI”

instalat visa-vis de gara CFR. Arad.

Executăm tot felul de planuri și devize pentru locuințe, școli și biserici și alte lucruri cari aparțin arhitecturii, totodată și întreprindem orice lucrări de această ramură.

Cu stimă:
DAN ȘI DRECIN,

Birou de Arhitectură și Construcțiuni.

Redactor responsabil: SIMION STANA asesor consistorial
Censurat: Prefectura Județului.